

URANOS-KÉK

fehértónú mosáshoz a legjobb kékitőszert. Törvényileg védve! Mosó-intézetekben és háztartásban a legkedveltebb kékitő. Olcsó és felülmulthatlan. 1 kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 160 korona, 1/2 üveg 1 korona. **Mindenütt kapható.** Utánzatoktól óvakodjunk. Kizárólagos gyártói: **Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára, Budapest, VI., Rózsa-utca 85. sz.**

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkitűnőbb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,

mely vegytiszt, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világírú arczkénés pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himléhegyeket és az arcot hófehérré, simává és tüdve varázsolja. Ara nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahn-pasta) 1 kor., **Margit arczvíz** 1 korona.

Hamisítványok bíróság üldöztenek.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József gyógyszer. Király-u. 12. és Andrássy-út 29.** — Kapható minden gyógyszerüzletben.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. Ara 2 kor. 50 fillér. 9057

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legenyhőbb jóízű laxás még csecsemőknek is adható, Rendelve angol, franczia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszerüzletben. 9777

Nodusin Aranyér-balzsam.

Egyedül álló szer, mely operatív vagy égetés nélkül tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyeret. Kórháziak kipróbálva. Teljesen ártalmatlan. Elismeréseket szerzett százasok és százasok teljesen legyógyított. Törvényesen védve. Kapható a készítőnél:

Nagy Kálmán, gyógyszerész, Nyiregyháza, továbbá Török József, Budapest, Király-utca 12. és a többi gyógyszerüzletben is. Ara használati utasítással együtt 4 korona, bérmentes küldéssel postán 5 kor., az összeg előzetes beküldése, vagy utánvétel ellenében. 9885

Szépség! Az összes szépségcsiszereket fölülmúlja a

Sirène-Crème.

Ártalmatlan szer szepő, májfolt, bőrhámítás, pörösés, pattanás, bőrtakák, az arcbőr vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fájdalmas bántalma ellen; a ráncokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a

Sirène-Poudre fehér, rózsás és krém színben 3 korona és a

Sirène-Crème-szappan 1 drb 1 korona 20 fillér, egy doboz a 3 drb 3 korona.

Főraktár Budapestben: **Lueff Sándor illatszerész, IV., Váci-utca 9.**

Egészség!

ESZMÉNYI KEBEL

érhető a **Pillules orientales** által, Ratié gyógyszerüzletében Párisban, Passage Varicau 5., az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnél ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel időmának szilárdságát biztosítja. Egy üveges ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: **Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 9619**

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, tolvábbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

SCHWENK L., gyógyszerész **MEIDLING - BÉCS.** Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor., előzetes beküldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár: **Török József gyógyszer., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.** 9578

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly nagy összetételű szer, mely a haj eredeti színeit újra vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerüzletben, **Budapest, V., Szabadság-ter, a Sétány-utca sarkán. 9938**

Teljesen hiába!

dobja ki pénzét, ki érteketlen utánzatokkal megtevéseni engeli magát. Valódi amerikai nikkelt

horgony-lőféj-órám

antimagnetique

szab. zömencsozati mutatólappal, 36 órai járással, melletti ábra szerint, az egyedüli óra, mely nagy ellenálló képességével pontos járással fogva a legkedveltebb és legjobb használati óra. Különösen es. és kir. tisztoknak, vasuti hivatalnokoknak, csendőroknak, pénzügyőröknek, kalauzoknak, gépészeknek és mindazoknak, kiknek erős és megbízható használati óra van szükségük. Ara nikkelt órával együtt 6 korona, 3 évi jótállás mellett. 3 drb vételenél csak 5 korona. Meg nem felelő kicserélő vagy a pénz visszafizetése. Ara nikkelt órával együtt 6 korona, 3 évi jótállás mellett. 3 drb vételenél csak 5 korona. Meg nem felelő kicserélő vagy a pénz visszafizetése.

L. amerikai órágyárak vezérképviseletége **MAX BÖHNEL, órász., Wien, IV., Margarethenstr. 48/154. — Intés!** Vannak elarusított, a kik lőféjórát hadótokkal és papírrel töltött zömenc mutatólappal dícsérnek, ilyen óra nálam frt 1-75 és megjegyzem, hogy nem elarusított, hanem órák vagyok, az én óráim valódi szab. zömenc mutatólappal bírnak, pontosan szabályozottak, tehát mindig visszatartandó, a mi nines fenti czéggel ellátva.

Eddig nem létezett, páratlan a maga nemében a

„REKORD“ műintézet vállalata,

mely hazai szegénysorsú akadémiái művészekből alakult, a ezőlük a nagyközönségnek alkalmat nyujtani igazi művészi munkák olcsó beszerzésére. Kérjük a n. é. közönség h. pártfogását, mert ezáltal alkalmat nyujt az elnyomott művészeknek pályájuk folytatására.

Jó munkáért mindenkor kezeséget vállalunk bármely rossz fénykép után is.

Árak minden utánfizetés nélkül:

- Életnagyságu krétarajzok vagy nagytásos papírképekkel együtt 3 kor.
- Életnagyságu pastel-festmény papírképekkel együtt 6 kor.
- Életnagyságu olajfestmény 10 kor.

Vidéki megrendelések utánvétellel, minden fénykép után 1 kor. csomagolási díj fizetendő.

Műterem: VII., Rottenbiller-utca 46.

50 drb csak 5 kor.

Igen finom, enyhe, virágillatú

PIPERE-SZAPPAN

a kelet pompás illatával, 4 1/2 kilós csomagban (kb. 50 drb) szállítok

csak 5 koronáért mert a sajátos illatú egy kisd megérdemelt. Az ár különben háromszoros.

Az 50 drb. között van a valódi előnyösen ismert „MA-HILLA“ szépségápoló szappan is, (törv. védte.) Napautás, bőrtakák, pörösés, májfoltok, szeplők a minden arctisztatlanság ellen sikeresen bevált. Egyes egyedül megrendelhető a pénz előzetes megküldése vagy utánvétel mellett:

KANN IGNACZ-nál WIEN, II., Lilienbrunn-gasse No. 17.

+ Soványosság +

Szép test tulajdonosa a mi keleti orvosságunk, 1900. évi párisi orvossági kongresszuson 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodásért kezeséget. Orvosi rend szerint. Szigorúan bevizsgálva. Nem szedhető. Számos köszönőlevél. Ara kartonunkon 2 kor. 50 fillér. Postánálvagy utánvétellel. Használati utasítással. Szeged, Kasztély 9771

D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Könyvgyártóstrasse 78. Főraktár Magyarország részére: Török József, gyógyszer., Király-u. 12.

SERRAVALLO

China-bora vassal.

Erősítő szer gyengék, vérszegények és lábadozók számára. Etvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer.

2000-nál több orvosi vélemény. Kitűnő íz.

J. Serravallo — Trieste-Barcola.

Kapható a gyógyszerüzletben 1/2 literes üvegekben K 2.40 és 1 literes üvegekben K 4.40.

KIRÁLYI-CRÈME

ÉS POUDER.

LEGJOBB ARCZSZÉPÍTŐ A VILÁGON. 9827

Ara 1 korona 40 fillér.

Kapható **TEMESVÁRY J. gyógyszerésznél Zombor és TÖRÖK J. Budapest, Király-utca 12.**

VASÁRNAPI UJSÁG

29. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JULIUS 19.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 24 korona, POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félévre 12 * **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 16 korona, POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félévre 8 * **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) egész évre 10 korona, POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félévre 5 * Kifizetői előfizetésekre a postaiag megjelölt díj (villám) is csatolandó.

KÁLLAY BENJAMIN.

1839—1903.

ISMÉRT megfogott azon államférfiak száma, a kik magas világpolitikai és világtörténeti szempontokból munkálkodnak nemzetünk jövőjén. Kállay munkásságának javarésze nem sajátképeni magyar érdekek szolgálatában telt el, mégis, ha közvetve és csak a mélyebb bepillantás számára észrevehetően is, de a magyar nemzet történeti hivatásának nagy gondolata foglalta el egész lelkét s ez volt egész működésének sarkalatos alapeszméje. El történeti hivatás, mely az Árpád-házi királyok alatt s később a Hunyadiak korában is, yokrán érvényesült történetünkben, délre, a Balkán felé irányozza a magyar nemzet tekintetét. Ennek megértése vezette Kállayt már ifjú korában a Kelet beható tanulmányozására, később a diplomáciai tevékenységre s e gondolatnak vált megtestesítőjévé, mint Bosznia és Hercegovina ügyeinek vezetője.

szállotta meg Szabolcsot, Szatmárt és Borsodot. Az Árpádok idejében e vidékek vezető szerepet játszottak Kún Lászlóig. Kún László megöletése után a hozzá hűnek maradt Kállayak háttérbe szorultak a Báthoryak mögött, de szereplésük nem szűnt meg, csak szűkebb körre szorult. A Hunyadiak idejében Hunyadi János s később Mátyás pártján állottak s ennek köszönhetik családjuk emelkedését. Hunyadi Mátyás-tól kapta Kállay Mihály, a nagy király ifjúkori társa, később testőre, ki Jajeza várának ostromában tüntette ki magát, a túri és varsányi birtokokat, melyek maig is a család tulajdonában, jelesen a most elhunyt miniszter kezén volt.

tak. A Habsburg-házból származott királyok alatt a Kállay-család tagjai a nemzeti törekvések mellett küzdöttek s főleg a megyei életben vittek vezérszerepet. A család egyik tagja, János, 1770-ben grófi czimet is kapott, de ez ágának magva szakadt az ő halálával. A többi ágak nem is törekedtek czimek és rangok után, melyeknek fényével fölért ősi nemesi nevük.

Kállay Béni atya, Kállay István, a családi szokástól eltérőleg nem megyei hivatalt viselt, hanem államtit: a máramarosi sóbányák adminisztrátora s úgynevezett máramarosi kamaragróf volt, nagy képzettségű, szigorúan lelkiismeretes és igazságos férfi. 1839-ben vette nőül Blaskovich Amáliát; 1845-ben bekövetkezett halálával korai özvegyesre hagyta nejét, arvaságra egyetlen fiát és két leányát. Özvegye, ki tavaly halt meg, példaképe volt a régi szabású magyar úri asszonynak; lelkes honleány volt, nagy műveltségű nő, ki gyermekeinek nemcsak szellemi és erkölcsi nevelését vezette a legnagyobb gondnal, hanem vagyoni érdekeiket is érelyesen védte, a zálogban volt családi jószágok nagy részét pör útján visszaszerezte, a gazdaságot rendben tartotta.

Kállay Benjamin 1839 decz. 29-én született Budapesten. Nem nyert szabályszerű iskolai oktatást; jeles és szakképzett magánnevelőkkel taníttatta anyja. Nagy tehetsége és szorgalma mellett alapos és széleskörű képzettségre tett szert ily módon. Nagyobb külföldi utazásokat is tett a nyugati államokban ifjúkori barátival, Szögyény Lászlóval és Bohus Lászlóval. A hatvanas években élte ifjúságát; a mellett, hogy élénk rész vett az előkelő társadalom életében, melynek egyik kedvelt alakja volt, szorgalmasan készült politikai pályájára. Már ekkor felismerte, hogy Magyarország nemzetközi vonatkozásaiban a Nyugatra van ugyan utalva, mint fő kulturforrásra, de földrajzi helyzeténél és múltjánál

Kállay Benjamin.

KÁLLAY BENJAMINÉ, BETHLEN VILMA GRÓFNŐ.

fogva a Kelet felé közvetítőképp van hivatva szerepelni. Ezért tanult meg szerbül, úgörgörül, törökül, oroszul. A kiegyezést közvetlenül megelőző időben föllépett képviselőnek a szentendrei kerületben deákpárti programmal, de megbukott. Ez időben fordította magyarra Stuart Millnek a szabadságról írt munkáját, melyhez magas színvonalú bevezetést is írt. A tetvágától égő fiatal politikus tehetségeit hamar felismerte gróf Andrassy Gyula, s nem sokkal a kiegyezés után, 1869-ben rávette Kállayt, a ki nem titkolta a Deák-párt akkori politikájával való elégedettségét, hogy a diplomáciájában keressen munkakört maga számára s kieszközölje, hogy kinevezésé belgrádi főkonzullá.

E kinevezés akkor nagy feltűnést keltett. A hazai közvélemény örömmel üdvözölte a nagy képességű és törekvő magyar politikus kinevezését, a maradi gondolkodású osztrák diplomaták azonban boszankodva nézték, hogy ily fiatal embert, a ki nem is végezte a szokásos diplomáciai iskolát s nem ment végig az alsóbb diplomáciai rangfokozatokon, egyszerre főkonzullá neveznek ki. Kállay azonban új állásában fényesen bevált. A szerb fővárosban nagy tekintélyre tett szert; nemcsak a társadalmi életben lett hangadó, hanem nagy volt befolyása a szerb államférfiakra is. Pedig állásához az akkor ugyancsak zavaros szerb közviszonyok miatt sok diplomatai ügyesség, leleményesség és tapintat kellett. Épen akkor ölték meg Obrenovic Mihály fejedelemet, utána régensség következett s attól lehetett tartani, hogy Szerbia lesz gyűjtő pontja a Balkánon minden pillanatban kitörhető zavaroknak. Kállay éles tekintete behatolt a zavaros állapotok szövevényébe, melyet oly tisztán átlátott, mint kevesen mások s e mellett figyelme túl is terjedt Szerbia határain: behatón tanulmányozta az egész Balkán állapotait, azok eredetét, fejlődését s e tekintetben oly tájékozottságra tett szert, a melylyel semmiféle más államférfi nem versenyezhetett. Ép oly jól ismerte az embereket is; nem volt 31 év óta olyan mozgalom, melynek rugóit ne ismerte volna, nem szerepelt ember, a ki személyesen ne ismert volna. 1872-ben utazta be először Boszniát s ott szerzett tapasztalatai nagy hatással voltak a monarchia keleti politikájának fejlődésére. Társadalmi tekintélye még nagyobb lett, mikor 1873-ban nőül vette gróf Bethlen Vilma, kiben minden tekintetben méltó hitves-

társat nyert, a ki a boldogság derűjével vonta be családi életét s e mellett munkásságának is hathatós támogatója tudott lenni minden téren, a hol a női kéznek áldásos szerep juthat.

Hét évig volt Kállay Belgrádban. Becsvágya nem engedte, hogy hosszabb időre elzárkózzék a szűkebb hatáskörű főkonzuli hivatalba. A hazai közéletben akart résztvenni az 1875-ben létrejött fuzió idejében, melylyel szemben ellenzéki állást foglalt el. Képviselője lett a szászsebesi kerületnek, mint a Sennyey vezetéke alatt állott konzervatív párt tagja. E párt a közvéleményben nem igen tudott mélyebben gyökeret verni; Kállayt az vezette kötélekébe, hogy ő is, szemben a Tisza Kálmán által kezdeményezett fokozatos közigazgatási reformmal, nemzeti alapon álló, erőteljes állami közigazgatást követelt. Politikai felfogása, vérmérséklete szerint azonban nem volt konzervatív, a szónak szokásos

értelmében s ez meglátszott a párt kebelében kifejtett tevékenységén is. Nagy munkát végzett ez időben, jó időn át az ő vállaira hárult a párt parlamentári küzdelmének java része s e mellett a «Kelet Népe» című lapot is szerkesztette. Mint szerkesztő nagyon lelkiismeretes volt; maga volt lapjának legszorgalmasabb cikkírója s ezenkívül irányt adott az összes munkatársaknak, elolvasott minden kéziratot. Cikkei inkább mélyen járó politikai tanulmányok voltak, mint a napi politika hangulatait felhasználó, múló hatású hírlapi cikkek. Nézeteit azonban hangoztatta és érvényesítette lapjában s a parlamentben akkor is, ha ezáltal szembe került pártjával. Mikor a keleti s főleg a boszniai ügyek kerültek a politika előterébe, mindinkább ellentétbe jutott a konzervatív párttal. A monarchiában ő volt az első politikus, a ki Bosznia elfoglalását követelte, még pedig az okkupáció előtt. A terjeszkedési politika a Balkánon akkor nagy ellenzés tárgya volt nálunk ép úgy, mint Ausztriában; Kállay 1877 júniusában nagyszabású beszédben védelmezte saját pártjával szemben az Andrassy által kezdeményezett Balkán-politika szükségességét. Ezután egy ideig nem vett részt a parlamentári küzdelmekben s lapjától is megvált; tevékenysége a tudományos irodalomban keresett tért. Befejezte s kiadta a szerb történelméről szóló műve első kötetét, melynél e tárgyról alig van alaposabb, behatóbb ismeret alapján készült munka s mely külföldön is nem csekély feltűnést keltett. 1878-ban «Oroszország keleti törekvései»-ről írt szintén nagy figyelemmel fogadott röpiratot, mely az orosz törekvések szívósságát s hazánkat fenyegető veszedelemét fejtegette. Ugyanez évben választotta levelező tagjává az Akadémiát, melynek később rendes, majd tiszteleti tagja is lett. A bécsi tudományos akadémiának is tiszteleti tagja volt.

Gr. Andrassy Gyula méltányolta Kállay állásfoglalását s nagy tehetségeit s igyekezett őt a diplomáciai szolgálatnak visszanyerni. Az orosz-török háború után rendkívüli követi s meghatalmazott miniszteri minőségben kinevezte az akkori Kelet-Rumélia berendezésére kiküldött bizottság tagjává. E bizottság kiküldésére, mely 1878/79-ben Filippopolisban tárgyalt, az adott alkalmat, hogy a berlini szerződés kimondta, hogy Kelet-Rumélia maradjon török fenhatóság alatt s bizonyos tekintetben európai ellenőrzés mellett kormányoztas-

sék. A nemzetközi bizottság feladata volt oly szabályzatot készíteni, mely a tartomány közigazgatási, igazságszolgáltatási és pénzügyi kormányzását szabályozza. E mellett a bizottságnak át kellett volna vennie a pénzügyi igazgatást s e célra egy igazgatót kinevezni. A tárgyalások nagyon nehezen mentek; az oroszok arra törekedtek, hogy előkészítsék Kelet-Rumélia egyesülését Bulgáriával, a törökök ellenben arra, hogy a kettőt mennél távolabb juttassák egymástól. Kállay ezekkel szemben érvényesítette azt az álláspontját, hogy a berlini szerződés határozatait teljes pontossággal kell végrehajtani. A szabályzatot ő dolgozta ki, bár már akkor jól tudta, hogy ez nem lehet maradandó alkotás. Tény azonban, hogy a tárgyalások vezetője ő volt s e közben a keleti viszonyok oly pontos és részletes ismereténél adta tanújeleit, a mely nagy tekintélyt szerzett neki a külföldi diplomaták közt is.

1879-ben Andrassy meghívta a külügyminiszterumba második osztályfőnöknek s csakhamar első osztályfőnökké lépett elő. Állásában megmaradt Andrassy távozása után is, de már ekkor nagy figyelmet fordított az 1878-ban megszállott tartományokra.

Bosznia és Herzegovina berendezése az okkupáció után a lehető legnehezebb viszonyok közt ment végbe. Úgy Magyarország, mint Ausztria közvéleménye határozottan ellene volt az okkupációnak, a helyett, hogy igyekeztek volna azt ténynyé változtatni az által, hogy iparunk, kereskedelmünk és társadalmunk részt követelt volna a berendezésben, nemcsak hogy húzódoztak tőle, hanem még azokat is gúny tárgyává tették, a kik akkor mélyebben érdeklődtek e tartományok iránt. Ennek következtében 1882-ig csak tapogatózás volt, vagy gyöngye kísérlet, a mi a közigazgatás berendezése terén ott történt, a minek következménye az 1881—82-iki lázadás vala.

Nehéz körülmények között vette át 1882 június 4-ikén Kállay Benjaminszky Bosznia és Herzegovina kormányzását, mint közös pénzügyminiszter. Első dolga volt, hogy a Keletet ismerő emberekre bízta a közigazgatást és vaskezzel kiirtotta a hivatalnoki karban elharpódzott korrupciót. Kormányzata alaptételül vette, hogy érvényre juttassa a Boszniában nemzetiség számba menő három felekezetet: a mohamedán, orthodox és katolikus felekezet teljes egyenjogúságát és áthidalja azt a természetes ellenállást, a melyet a mohamedánok, mint uralmától megfosztott és eladdig kiváltságos osztály kifejtett. Számbavette a keleti életmódot, a mely 400 éven át áthatotta az ottani lakosságot. Lassan, lépésről-lépésre gyökeresítette meg azokat a kulturális intézményeket, a melyek összhangba hozattak a lakosság konzervatív fölfogásával. A vasutak és útépités, a középítkezés, az iskolaügy, a biztonsági szolgálat, a közegészségügy, a kereskedelem és a bányászat, a földmívelés és erdőgazdaság terén oly eredményeket mutatott fel, a melyek a Balkán s az egész Kelet népeire mély és eltörölhetetlen benyomást gyakoroltak. Nem az a körülmény itt a fontos, hogy azon intézmények az európai színvonal legjava tanulságai alapján léptek életbe s hogy azok a külföldön is feltűnést keltettek, hanem az, hogy az egész mohamedán világ Indiában, a Kaukázusban, Egyiptomban és mindenütt saját szemével láthatta, hogy az izlámot egy keresztény hatalom nem nyomja el, hanem azon van, hogy azt emelje és pedig nem a többiek rovására, hanem egyformán a többiekkel. Boszniában és Herzegovinában egy világtörténelmi proceszusz játszódik le kis területen. Ezt csak az

tudja megérteni, a ki látja az elmaradt Keletet és látja azt, hogy mit művelt Kállay 21 év óta.

Igaz, hogy az eredmény kitűnően megvalósított munkatársak önfeláldozó közreműködésével jött létre, de a világító fáklya, a mindent intező kéz a miniszter maga volt. Óriási akaraterejével úgyszólván feláldozta magát. Egész nap dolgozott, az éjjelt is nappallá tette. Ismert mindenkit, tudott mindent és mindenről. Nem volt az a csekély részlet, a melyet kihagyott volna a számításból, nem volt az a nézet, melyet megne hallgatott volna; elfogadta a jobb nézetet, de a melyet azután magának vallott, ahhoz ragaszkodott. És nem érte be a közigazgatás munkájával, folyton tanult, folyton olvasott és folyton haladt előre. Összes államférfiaink között egy sincs, a ki annyi ismerettel rendelkezett volna és a ki ez ismereteket annyira tudta volna értékesíteni a maguk helyén, mint ő.

Egyéniség volt tetőtől-talpig. Uralkodásra termett, mint az a faj, a melyből származott. Nem volt bürokrata, de megbecsülte a szorgalmas és rendes hivatalnokot. A kit szeretett, azt tisztá szeretettel vette körül. Huszonegy éves kormányzata alatt számos ellenfele és ellensége támadt. Voltak, a kik a haladást nagyon gyorsnak, voltak, kik nagyon lassúnak ítélték. Egyik rész az alkotmányosság behozatalát sürgette, a másik teljes abszolutizmust akart. Azzal vádolták, hogy a mohamedánokat pártolja, a mohamedán radikálisok meg azt hozták fel, hogy el akarja adni nyomni. Az orthodoxok a katolikus propagandát hozták fel, másoknak kevés az, a mi a katolicizmusért történt. S mi a tanulság? Az, hogy Kállay teljesen a helyes irányt követte és csakis így volt lehetséges, hogy az ő munkája az egyetlen tett, a melyet külpolitikai téren mélyrehatóan kell jelezniünk. Politikája öntudatos volt, testét-lelkét áldozta fel érte.

Kállay nemcsak mint politikus, hanem mint tudományos és politikai író is kimagasló, maradandó becstől emlékeket hagy maga után. Már említett munkáin kívül keleti politikánk nagy feladatait világítja meg magas államférfiúi szempontokból s nagy történelmi tájékozottsággal «Magyarország helyzete Kelet és Nyugat határára» című munkája. Az Akadémiában ő mondott emlékbeszédet gróf Andrassy Gyuláról s a millenniumkor a király jelenlétében nagyhatalúsá fölválasztást tartott az Árpád-korról. Sokoldalúságát mutatja, hogy ifjabb éveiben lefordította úgörgörből Vasziliasz «Galatea» című drámáját is, melyet a Nemzeti Színház sikerrel hozott színre.

KÁLLAY BENJAMIN BESZÉDET MOND A MAGYAR DELEGÁCIÓBAN 1902-BEN.

Mint szónok is kiváló volt.

Nem tartozott azok közé, a kik szónoki hevükkel ragadják magukkal a hallgatóságot, inkább meggyőzésre törekedett. A mit mondott, azzal mindig le tudta kötni a figyelmet, az érvek hatalmas erővel, feltartóztatlanul sorakoztak beszédeiben s hatalmában volt az élez és gúny sziporkázó ereje is. Előadása nyugodt volt és biztos, került a páthoszt, inkább társalgó hangon beszélt.

Mint ember külsőleg zárkózott és hideg volt, meggyőződéseihez feltétlenül ragaszkodó, de a kiket bizalmára méltatott s közelebb engedett jutni magához, azokat elragadta lelkének a hideg külső alatt rejlő nemesége, szívének jósága. Ebből magyarázható az a ragaszkodás, melylyel bizalmasai viseltettek iránta. A társadalmi életben kevés részt vett; szabad idejében jobb szeretett családjának élni, melyet gyöngéden szeretett.

A közönséges mértéken jóval felül emelkedett egyéniség volt, a ki nagy munkát végzett s nagy eredményeket ért el. Halálával csak élete szakadt meg, de nem munkásságának hatása, a mely sokáig fog még élni. Nagyszabású emberekben mindinkább szegényedő közéletünk gyásza kíséri sirjába.

APRÓ JELLEMVONÁSOK KÁLLAYRÓL.

Abban a szomorú esztendőben, a mikor Erzsébet királyasszony orgyilkos töre alatt elvérzett, Kállay körútra indult Herzegovinának Montenegroval határos vidékére.

Magával vitte fiát, Kállay Frigyeszt is, a ki akkor kapta meg a huszártiszti arany kardbojtot. A társaság tagjai voltak a miniszter rokona, gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselő, Horovitz Ede lovag osztályfőnök, Kalman József építészeti főtanácsos, Cojeticsanin vezérőrnagy, a bosnyák-herzegovinai csendőrség parancsnoka, stb. Az volt a terv, hogy Fiumétől Raguzáig hajón, Raguzától Iliuszéig lóháton megyünk.

Utunknak pompás idő kedvezett. Kállay Béni Spalatóban maga mutogatta és magyarázta a társaságnak a Dioeletian-romokat. Raguzában élvezetes

napot töltöttünk s délután kirándultunk az Ombla festői völgyébe.

Este az Imperial-szálloda kertjében ültünk ebédhez. A halnál tartottunk, a mikor a távirat-kihordó sürgőnyt hozott a miniszternek. Kállay fölbontja, elolvassa és halothalványan, némán tartja kezében a fehér lapot.

Mint varázsütésre, elröppent a mozdály és a derűtlenség asztalunktól. Tudtuk, hogy valami rendkívülinek kellett történnie.

— Mi az? Mi az? — tudakoltuk nyugtalanul.
— Én nem tudom elmondani, — felelte remegő, halk hangon Kállay s átnyújtotta a sürgőnyt Horovitznak.

Halotti csendben kézzel-kezre járt az első híradás a királyasszony borzasztó végzetéről. Thallóczy küldötte Bécsből.

Szó nélkül fölállott az egész társaság. Nyomban fölmentünk a miniszter szalonjába.

— Mikor mehetek Bécsbe? — ez volt Kállay első kérdése, a mikor fölértünk.

A herzegovinai vasút akkor még nem épült meg. A hajó hetenként csak kétszer vagy háromszor járt Raguzá és Metkovic között. Abban történt megállapodás, hogy külön hajóval és külön vonattal megy haza a miniszter. Raguzától Metkovicson, Szerajevón és Budapesten át egyhuzamban utazott Bécsbe Kállay, hogy királya mellett lehessen a szörnyű megpróbáltatásnak ezekben napjaiban.

Egyszer a király születésnapján Szerajevóban voltam. Kállay is ott volt. Az országos kormány palotájából kijövet a miniszter megállott és így szólt hozzám:

— Látja ezt?
— Látom, — feleltem én, mindjárt kitalálva, hogy mire gondol.

Két magas árboz állt a palota előtt. A palota ormáról a sárga-piros bosnyák, az egyik árbocon óriási piros-fehér-zöld nemzeti színű, a másikon ugyanolyan nagy fekete-sárga lobogó lengett.

— Így értjük mi a paritást. Ezt írja meg, hogy tudják odahaza, micsoda becsületben tartjuk mi a magyar lobogót.

Meg is írtam azóta többször, az igazsághoz híven, hogy minden ünnepeles alkalommal a fekete-sárga zászló mellett épen olyan nagy magyar zászló díszíti a bosnyák-herzegovinai állami épületeket. Nemesak Szerajevóban, a fővárosban, hanem a legkisebb járás székhelyén is. Többször szóvá tettem ezt a zászlóügyet a vidéki bosnyák hivatalnokok előtt és lényegileg mindig a következő választ kaptam:

— A miniszter a legszigorúbban megköveteli a magyar zászlót. Hiszen ő is magyar. Az ön honfővárosa, büszkének lehetnek rá.

SZENT PÉTER KATEDRÁJA A SZENT-PÉTER TEMPLOMBAN. (Jobbról VIII. Orbán, balról III. Pál pápa szobrai.)

Az országos kormány palotájából az uri kaszinóba mentünk. Utközben Kállay tovább szötte a beszélgetést.

— A mint kitézetem a magyar lobogót, épen úgy szívesen alkalmaznék minél több magyar embert is, csak jönnének.

— Hát nem jönnek? — kérdeztem. — Hiszen odahaza az a panasz, hogy excellenciád nem szívesen látja a magyarokat.

— Tudom én ezt — felelte a miniszter melancholikus nyugalommal. — De nem segíthetek rajta. Én csak olyan embereket használhatok, a kik tökéletesen beválnak.

— És ilyen magyarok nem jelentkeznek?

— Oh igen, és ezeket alkalmazzuk is, mihelyest lehet. De majd elmondok egy kis igaz történetet.

A multkor beállt hozzám egy igen jó nevű magyar úr.

— Kegyelmes uram, állást kérek abban a Boszniában.

— Miféle állást?

— Az nekem egészen mindegy, — felelte a magyarom.

— De hát mégis csak meg kell mondania, hogy mihez ért?

— Nem értek én semmihez, úr voltam egész életemben, az is akarok maradni. Azért szánom rá magamat arra, hogy elmenjek abba a köves országba, mert ott csak megélhetek úri módra parasztmunka nélkül.

— Mit csináljak az ilyen urakkal? Nem rakhatom tele velük, még ha magyarok is, a hivatalokat, mert akkor vége a bosnyák adminisztrációnak.

A SZENT PÉTER-TEMPLOM ELŐCSARNOKA A SZENT KAPUVAL.

KÉPEK RÓMÁBÓL. — A Vatikáni szoborgyűjteményből.

Pedig hazamenvén, rendszeren az ilyenek csapják a legnagyobb lármát a magyarok mellőzéséről. Nagy hivatás vár itten a képzett, tehetséges magyar emberekre. Azok jöjjenek minél többen. Van is néhány kitűnő magyar hivatalnokom, a kik úgy hiszem nem is bánták meg, hogy Bosnyákországban szolgálnak.

*

Kállay Bénének nem voltak sem fogadó napjai, sem fogadó órái. Fogadott mindenkit akkor, a mikor ráért.

A derék Müller, a volt gárdista és a miniszternek húsz éven át hűséges ajtonállója jelentette be a vendégeket. Elsőségük volt a referenseknek, aztán jöttek mások. Természetesen megbomlott ez a rend, a mikor miniszterek, nagykövetek és fejedelmek keresték föl Kállay Bényt; Milán király, Károly román király, a görög király soha sem kerülték el a Johannes-gassei miniszteri palotáját, ha Bécsben jártak. Keleti ügyekben nagy volt Kállay tekintélye és nagy súlyjal bírt szava, a melyet szívesen hallgattak meg az uralkodók is.

Szerajevóban épen olyan könnyű volt hozzáférti, mint Bécsben. A bosnyák fővárosban rendszeren az országos kormány palotájában, Kutschera Hugó báró, v. b. t. tanácsos polgári adlatus szalonjában fogadott. A váróterem ilyenkor a legérdekesebb és a legtarkább képet nyújtotta. Katholikus papok, orthodox metropoliták, turbános muzulmánok, csilinderes urak vegyesen várakoztak a hatalmas úrra, a ki két évtizeden át intézte Bosnyákország sorsát és a mellett ráért arra is, hogy szívesen meghallgasson mindenkit.

törekedett. Megindult az ország térképi, kataszteri és geológiai felvétele; az ásványkincsek föl kutatása, az állatvilág tanulmányozása; a tudományos és gyakorlati czélokra is megteremtett egy botanikus gyűjteményt. Mind a három ország természeti kincseit összegyűjtette arra hivatott szakemberekkel a szerajevói múzeumba, mely már most is az egész Balkán-félszigeten a legkiválóbb tudományos múzeum. Megírta Bosznia történetét, föl kutatatta e czélból egész Európa levéltárait. Megalapította Bosznia archaológiáját és éveken át a fontosabb lelőhelyeken tudományos ásásokat rendeztetett. A múzeumnak ez az osztálya a leggazdagabb ilyen gyűjtemények közé tartozik. Ez intézetnek van bosnyák nyelvű folyóirata és vannak a külföld részére német nyelvű évkönyvei is.

Most Bosznia praehistorikus korát jól ismerjük. Jeles szakemberek a rómaiak által hagyott utakat, épületeket és egyéb emlékeket tanulmányozták; a középkori műemlékek is a kormány legfigyelmesebb gondozásában részesülnek, pedig ezek száma sok ezerre rög. A múzeum ethnographiai osztálya a maga nemében páratlan.

Kállay nemcsak hogy elrendelte mindezeket a kutatásokat és tudományos kiadványokat, de maga is mind ismerte a fontos tudományos kérdéseket, melyek ez emlékekhez fűződtek és figyelemmel kísérte az ott működő tudósok dolgozatait.

Csodálatos volt Kállay sokoldalúsága és szellemének rugékonysága. Nem tekintette a tudományt luxusnak, de személyes, egyéni szükségét érezte annak, hogy vele foglalkozzék. Az illyrek és a középkori bogumilok problémái ép oly élénken érdekelték, mint a leggyakorlatibb kérdések és nagy sikerei, a vele működő tehetséges szakemberek révén, azon alapultak, hogy képes volt minden szak speciális tudományos fontosságát föl fogni és azért bírta is emberei érdemeit kellőképp méltányolni.

SZENT PÉTER TEMPLOMÁBAN.

— Több mint három évtizede, hogy a szent atya utoljára áldást osztott itt husvét ünnepeán ama loggiáról, — mondá szives és szapora beszédű kísérem a piazza San Pietron és a Péter-templom homlokerkélyére mutatott. — És Bernini mester köszöntjei is, a kik itt köröskörül az oszlopokon állnak, alighanem akkor látták itt utoljára az ájtatoskodásnak ezt az egész nagy térséget elöntő sokadalmát. Azok persze egészen más idők voltak. Ma is ünnepnap van s nézze, az ujjunkon megszámlálhatjuk itt az embereket.

S valóban a hatalmas, ezek számára épített lépcsőzetten csak néhány idegen igyekezett még velünk Szent Péter bazilikájá felé.

XIII. LEO PÁPA MISÉT MOND.

XIII. LEO PÁPA ÁLDÁST OSZT.

XIII. LEO PÁPA KISÉRETÉVEL A Vatikán kertjében.

Az előcsarnokba érve, annak gyönyörű mennyezetét ajánlotta különösen figyelmembe s a két oldalt álló lovasszobrot, melyek közül az egyik Nagy Károlyt, a másik Nagy Konstantint ábrázolja.

Az előcsarnokból öt hatalmas érczkapu nyílik a templomba; egyik, az úgynevezett szent kapu, azonban állandóan zárva van s csak a jubileumi (minden 25-ik) évben nyitják ki.

Azt az érzést, mely a templomba való első beléptekor elfogja az idegent, alig lehet leírni. A roppant méretek (nem egy oldalkápolnájában könnyű szerrel elérne egy-egy kisebbszertől falusi templom), az arany, márvány és mozaik-dísz csillogó dűsgazdag pompája az első pillanatban szinte elkábítja az embert s csak mint egy fantasztikus álom fátyolán át nézzük a tömérdek élénk táruló nevezetességet s itt-ott kapunk el valamit *cicerone*-nk magyarázatából.

A pazar díszű mennyezet alatt, a tarka csillogású mozaik-kövezeten haladva, sorban vonulnak el szemünk előtt a mellékhajók és kápolnák s a boltozatot tartó hatalmas pillérek a papák domborművű arcképeivel s az aranykulcsot tartó pufók képi anyalokkal.

A roppant kupola alatt, hol a hajók összeérnek, csavaros oszlopok által tartott virághimes mennyezet alatt ott áll komor elhagyatottságban a főoltár, a mely előtt csak a pápának szabad misét mondani; mögötte Péter katedrálja, előtte Szent Péter sírja, melyen örökké ég a 89 lámpa, jobboldalt a középhajóban ugyancsak ezen szentnek híres bronz ülőszobra az ájtatos csókoktól megkoptatott lábával a félkörben hétfelől a világ minden részéből ideseregülő zarándokok számára fölállított gyónató székek, a megfelelő felirással. Az egyikén ez van: „Pro lingua hungarica”, ez a magyar zarándokoké.

Most egyszerre, mint távoli zsongás, valahonnan ének- és zeneszó hangzik felénk. Valamelyik mellékápolnában isteni tiszteletet tartanak. Majd a magasságból szűrődnek alá elmosódó, bágyadt akkordok. Valamely idegen zarándokcsapat énekl el fenn a kupola erkélyén hagyományos zsolozsmáját...

L. G.

A HALOTT-HALÁSZ.

Elbeszélés.

Irta ifj. Korányi Frigyes.

Leáldozott már a nap, de tüzes lehellete még ránehezedett a Duna mentén elterülő bágyadt, kopár tájra. A napnyugát izzása vörhenyes fényt vetett a lassan hömpölygő nagy vízre, melyen néhány vizimalom sötétlettel, álmosan forgó nagy kerekkel. A parthoz régi búrsella

Láng Lajos miniszter és Ludwig Gyula, az államvasutak elnök-igazgatója.

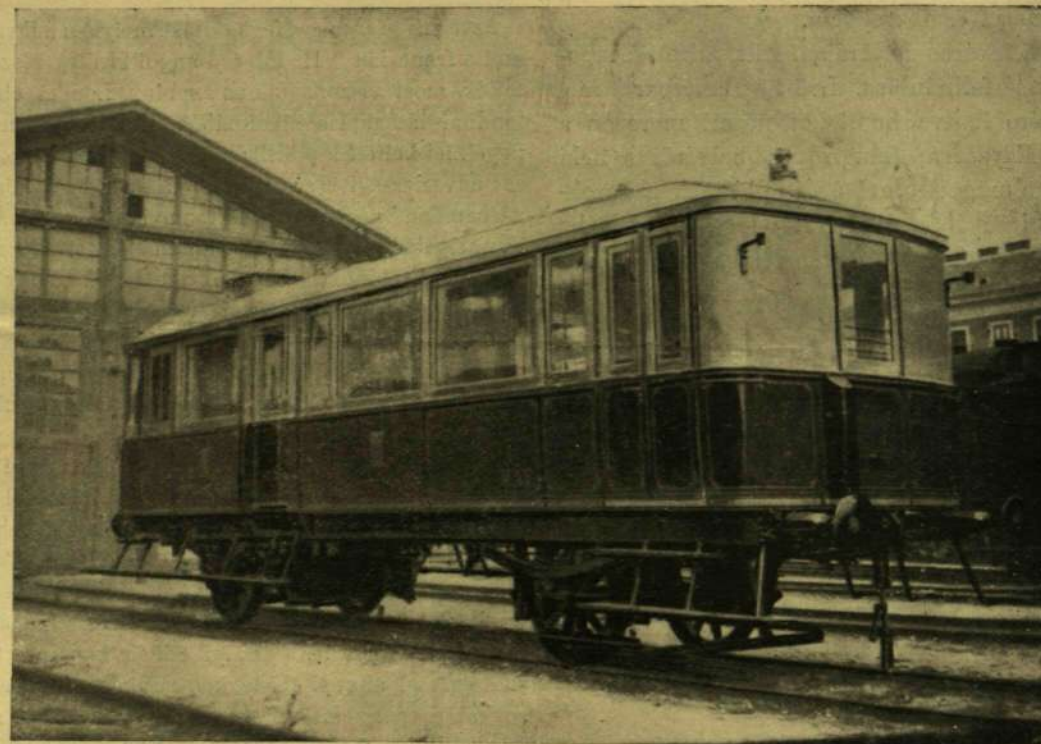
Gróf Wickenburg Márk államtitkár a bizottság tagjaival.

kát, mint a kasza. Szép tempósan megrakja a tüzet, azután szalonnát aprít a bográcsba, kiméri a kását, tarhonyát, sőt, mennyi dukál s annak idejére nyugodt pipázgatás közben megfőzi az ebédet, a melyet jobb étvágygyal fogyasztanak el, mint a nagyurak a leghíresebb francia szakácsok drága főztét. Az aratók nem is igen szoktak válogatásnak lenni, legfeljebb azért tennének szót, ha bandagazda uram szükön találta volna mérni a sót. Meri hát úgy ér az étel valamit, ha jól megérik a sava, az kívánja a vizet, arra lehet a jó hideg vízből nagyokat inni.

Végre aztán lefogy a táblákról a vetés, hajléktalanul maradnak a fürjek, foglyok s mehetnek új hazát keresni a zöldelő kukoriczába, a szúrós tarlót pedig ellepik az odahajtott ludak seregai s szorgalmatosan szedegetik fel az elhullott szemeket, kalászsokat. Vidám gágogásukból mintha az aratók dicséretét lehetne kihallani, a kik ilyen jó terített asztalt készítettek számukra.

EGYVELEG.

* Vilmos német császár udvari ebédjein rendszeren tíz fogást szolgálnak fel, de azért az ebédnek egy óránál tovább nem szabad tartani, mivel a császár gyorsan eszik s az asztalnál sokáig ülni nem szeret.

A magyar királyi államvasutak-új személyszállító motor kocsija. PRÓBAMENET MÁTOROS VASÚTI KOCSIKKAL BUDAPEST ÉS GÖDÖLLŐ KÖZÖTT. — Halló Mihály amateur félvételei után.

ARATÓK A HORTOBÁGYON.

ARATÓK TÉTÉNY VIDÉKEN.

* Falu a tűzhányóban. Az Aso-San évszázadok óta kialudt japáni tűzhányó hegy tölcsére sziklafalaiban több mint huszezer ember lakik, kik ott magukat teljesen jól érzik s a külvilággal csak ritkán érintkeznek.

* Petroleum-ivás. A párisi orvos-egylet kijelentette, hogy a mindinkább terjedő petroleum-ivás ellen okvetlenül szigorú rendszabályokat kell alkalmazni. Eleinte azt hitték, hogy a káros szokást a szesz-italok újabb megadóztatása s megdrágulása idézte elő, most azonban kiderült, hogy a petroleum-ivás az ország több részében már az előtt is szokásban volt, bár nagyobb mértékben csak újabbban terjedt el. A petroleum-ivók nem izgatottak, se nem erőszakosak, hanem búskomorságot és életuntságot mutatnak.

* Torpe tevék. Valamint az emberek, úgy a tevék közt is vannak törpék. Perzsia nyugati részeiben sok, teljesen fehérszőrű torpe tevé fordúl elő. A sah udvarában mindig tartanak néhányat. Ezek közül kettőt nemrég a német császárnak küldött a sah. Az egyik tevé 27 hüvely magas és hatvanegy fontot nyom, a másik négy hüvellyel még kisebb.

* A legértékesebb burnótszelence gyűjteményt Cambridge herceg bírja. Az aranyból készült, drágakövekkel kirakott szelencék belső értéke négy millió koronára tehető, de ennél sokkal többet érnek a történelmi becses biró szelencék. E gyűjteményben van az az arany szelence is, melyet a vérpadra került I. Károly király élete utolsó órájáig magánál tartott.

* A Barnum czirkuszában szerepelt szakállas nő ezélett néhány hónappal 37 éves korában New-Yorkban meghalt. Az utolsó tíz esztendőben hetenként 2400 korona fizetést húzván, egy millió forintra rúgó vagyont hagyott hátra, mely most második férjének, egy skót eredetű papnak jutott.

A PÁPAJELÖLTEK.

A pápai szék nagy politikai és vallási fontossága természetessé teszi, hogy a mint híre terjedt XIII. Leo pápa súlyos megbetegedésének, azonnal felmerült mindenfelé a kérdés, vajjon kinek a fejére fogja tenni a konkláve a tiarát? Vajjon csak egyszerű személyváltozás lesz-e s

belül harminczan olaszok. Hogy egy esetleges nem olasz jelölt a szükséges kétharmad többséget elnyerje, az összes külföldieken kívül az olaszok mintegy felének rá kellene szavaznia. A mire természetesen gondolni sem lehet. S nem is került szóba a pápajelöltek, a «papabili» sorában más, mint olasz bibornok.

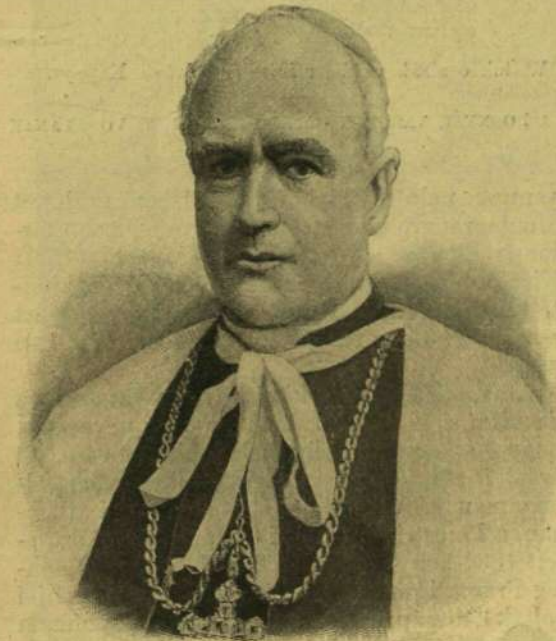
Hogy ezek közül ki fogja elnyerni a tiarát s hogy egyáltalán közülük kerül-e ki a pápa, azt biztosra megmondani ma még lehetetlen, mert mint minden választásnál, a konklávéban is fordulhatnak elő váratlan fordulatok, meglepetések. Mint olyanokat, a kiknek ez idő szerint legtöbb a kilátásuk, legsűrűbben emlegetik a velencei patriarkhát, Sarto Józsefet és Gotti Jeromos Mária karmelita-szerzetest.

SARTO bibornok 1835 június 2-ikán született Treviso velencei tartományban, Riese községben s tíz éve, 1893 júniusa óta bibornok. Annak

bibornok; azelőtt a karmelita-rend generálisa volt s máig is visszavonult, szerzetesi életmódjáról ismeretes. E mellett nagy tehetség, széleskörű tudomány és benső vallásosság hírében áll. XIII. Leo pápa is nagy becsben tartotta, különösen azért az ügyességeért és körültekintéséért, melylyel 1892-ben Braziliában mint internuntius kiegyenlítette a kormány és a

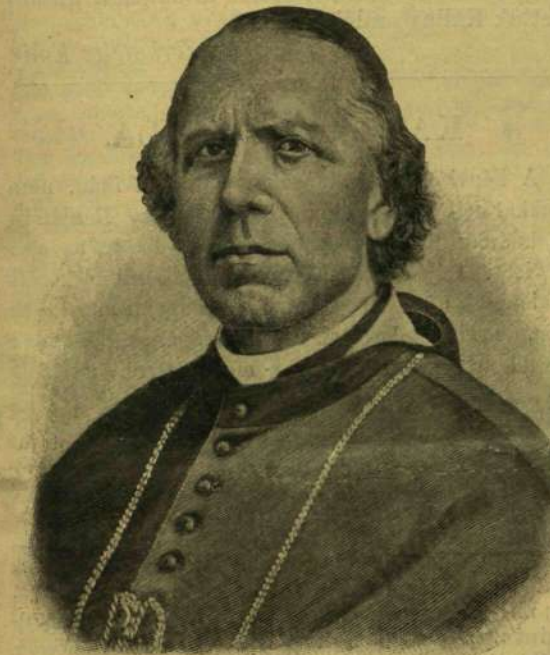
RAMPOLLA DEL TINDARO MARIANO.

GOTTI JEROMOS MÁRIA.

VANNUTELLI SZERÁFIN.

OREGLIA DI SANTO STEFANO.

CELESTIA PÉTER JEREMIÁS MICHELANGELO.

SARTO JÓZSEF.

SVAMPA DOMOKOS.

CAPECELATRO ALFONZ.

A PÁPAJELÖLTEK.

idején az olasz királyság által történt megerősítése patriarkhai méltóságában egyike volt azoknak az engedményeknek, melyeket a kormány éveken tartott tárgyalások után tett s a melyek fejében Crispi keresztülvitte, hogy a Vatikán támogassa s bizonyos tekintetben szentesítse az olaszok afrikai törekvéseit. Sarto kilátásai a pápaságra főleg azon a nagy tekintélyen alapulnak, melyet a papság körében mindig élvezett, továbbá a kánoni és a nemzetközi jogban való tájékozottságán, szervező tehetségén s feddhetetlen jellemén. Bár figyelő, éles szemmel nézte a világ eseményeit, mindig főpásztori kötelességeire szorítkozott s nem vett részt sem a politikai mozgalmakban, sem a vatikáni csel-szövényekben. Az is előnyére válik, hogy Rómától távol él s így sohasem volt annyira kimától a fejére fogja tenni a konkláve s ezek között körül-

az utód folytatni fogja elődje politikáját, avagy új irányba fogja vezetni az egyház hajóját? A főkérdés mindenestre az, hogy békés, tartózkodó természetű egyházfejedelmet fognak-e ültetni a pápai székbe, vagy vállalkozó szellemű, merész diplomatát?

Nemzetiségére nézve az új pápa kétségkívül olasz lesz, mint négyszáz év óta minden elődje. Előreláthatólag mintegy hatvan bibornokból fog állani a jövődö konkláve s ezek között körül-

papság közti viszálykodást. Rómában az a hír, hogy Leo pápa többször azt mondta róla, hogy: «Ecco il mio successore» (ímhól az én utódom). Természettudományi dolgokban is igen jártas, éveken át volt a genuai tengerészeti hadapródiskolában a matematika és a természettudományok tanára. Azt is mondják róla, hogy annyira szerény férfiú, hogy semmi áron sem akarta a bibornoki méltóságot elfogadni s Leo pápa úgyszólván kényszerítette, hogy a bibort

GOTTI Jeromos bibornok genuai származású s most hatvankilenc esztendő. 1895-ben lett

A GYÁSZMENET A FERENCZ JÓZSEF-TÉREN.

(Elöl a Kállay-család tagjai; mögöttük gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök, tőle jobbra Pitreich hadügyminiszter és Wallacics miniszter, balra díszmagyarban Müller külügyi osztályfőnök s végül Plósz miniszter.)

Ám olykor — gyengén — szellő szárnya lebben,
És sóhajt rá a lomb, a fa;
Nem érti más, de értjük jól mi ketten:
Az ősz, — a válás sóhaja.

«Székely dalok» a címe a másik füzetnek, melynek szerzője E. Gagyí Jenő; Miskolcson jelent meg s két koronáért kapható szerzőnél (Budapest, IV., Irányi-utca 10.). A kötet első része a székelyföld szépségeit, népének erőnyeit, az élettel folytatott nehéz küzdelmét dicsőíti, őszinte érzéssel, sok naivitással, kevés költői erővel. Második részében nagyobbára szerelmi dalok vannak, egyszerű, meleg érzésű szív panaszai, de érdeket alig keltenek, mert nincs bennük semmi, a mi akár a forma, akár a tartalom újságával, eredetiségével indokolná, hogy miért kellett mindezt versbe foglalni s kinyomatni. Nyelve is magyaros ugyan, de lapos, színtelen és rhythmustalan. Egy-egy közvetlenebb, erősebb felindulásra valló hang mégis akad a versekben, melyeknek magyaros érzése s erkölcsi tisztasága is dicsőre méltó.

Magyar történeti emlékek. A Magyar Tudományos Akadémia e nagy történeti vállalatának, illetőleg az «Okmánytárak»-at magában foglaló első sorozatának most megjelent 31-ik kötetével új sorozat kezdődik, melynek címe «Magyarország melléktartományainak oklevéltára.» Ez oklevéltár most megjelent első kötetében, melyet Thallóczy Lajos és Hodinka Antal szerkesztettek meg gondval, először találjuk összegyűjtve a XVI. századi osztrák hatóságoknak a horvát véghelyekre vonatkozó iratait a bécsi közös miniszteriumok levéltáraiból, valamint a gráci és laibachi tartományi levéltárakból. Ez okiratok tájékoztatást nyújtanak arról a fontos történeti kérdéstről, mely eddigéig teljes homályban volt: mikor, mi okból és hogyan jött létre az osztrák hatóságoktól a «régii horvát»-nak nevezett véghely vidék, mely bár a magyar szent koronához tartozott, az ausztriai örökös tartományok védelmére szervezetetett. A nagyfontosságú kiadvány ára 16 korona.

Fiatalkorok s egyéb elbeszélések. Irta Gyöngyösi László. Az ismert nevű szerző néhány újabb elbeszélését tartalmazza a fenti cím alatt most megjelent gyűjtemény, melynek minden darabja a magyar népeletről van írvé; az élénk leírás, a kissé ódon zamatú nyelv nem kevésbé emelik a munka értékét s vonzó olvasmányává teszik azok előtt, a kik a divatos, kevés tartalmú és nemzetközi irányú dolgozatoknak nem hívei. A kötet egy koronáért a Singer és Wolfner-féle könyvkereskedésben kapható.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az országos párbaj-ellenes szövetség hosszabb tanácskozások után július 11-én megtartotta alakuló gyűlését. Rakovszky István, az állami számvéviselő

elnöke szép beszéddel nyitotta meg a gyűlést, megköszönvén a megjelentek érdeklődését a fontos társadalmi ügy iránt és reményét fejezvé ki, hogy a küzdelem nem lesz meddő.

Dessueffy Arisztid, az előkészítő bizottság elnöke tett jelentést az eddigi munkálatokról. Gergely Ede főtitkár pedig bemutatta az alapszabálytervezetet. Az alakuló gyűlés a tervezetet egyhangúlag elfogadta s a megválasztandó főtisztikár és igazgató-tanács feladatává tette, hogy a további teendőket intézze. A szövetség célja a párbaj és az ezek alapjául szolgáló társadalmi előítéletek ellen való küzdelem, mely a törvények oly módosításának előkészítése, mely a párbaj megszüntetésére alkalmas. A szövetség a tagok cselekvési szabadságát nem korlátozza, mert mostani törvényeink még nem részesítik az egyéni becsületet kellő és teljes védelemben. Külön pont intézkedik az egyesület tényleges és tartalékos katonatagjairól. Az ilyen tagok becsületüzeit kizárólag a becsületbíró intézi el. A gyűlés azt is elhatározta, hogy fölhívást intéz az ország mévelt társadalmához a cél támogatására. Elnökké választották: Rakovszky Istvánt, a számszék elnökét; alelnökké: Dessueffy Arisztidot, Bókay Árpádot és Zipernovszky Károly tanárt. Főtitkár: Gergely Ede, jegyző: Földes Imre, pénztárnok: Kende Lajos.

Az igazgató-tanácsot a közéletben ismeretes férfiakból alakították meg. Vannak köztük politikusok, bírák, tudósok, tanárok, orvosok, írók. Névszerint: gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, Berzeviczy Albert, Dárday Sándor, Hoitsy Pál, Hauszmann Alajos, Beöthy Zsolt, Emmer Kornél, Kétyl Károly, Ivánka Oszkár, Kenedi Géza, Müller Kálmán, Rákosi Jenő, Rohonczy Gedeon, Szentiványi Árpád, Vészi József, Vámbéry Armin, gróf Zichy János, stb. A szövetség főtisztikára elfogad tag-jelentkezést a lakásán (Budapest, Dorotya-utca 6.).

Nyomorék gyermekek menedékhelye. Új jótékony egyesület alakult a fővárosban, melynek célja testileg nyomorék gyermekek részére (vakok, siketnémák, hülyék kivételével) Magyarországon menedékhelyt felállítani és ezekben mindkét nembeli nyomorék gyermekeket testileg és szellemileg kiképezni, ellátásban, orvosi kezelésben és nevelésben részesíteni, esetleg mesterségre tanítani.

Az egyesület megalakításán dr. Veredy Károly fővárosi tanfelügyelő bugyálkodott többekkel s a július 16-ikán tartott alakuló gyűlésen már két ágy-alapítványt (10,000 korona) 25 alapító és 500 rendes tagot jelenthettek be. A választásnál elnökök lettek: báró Dániel Ernőné, dr. Messinger Simon, gróf Teleki László és dr. Veredy Károly (ügyvezető). Alelnökök: Bárczy István, dr. Bókay János, Glück Frigyes, Horváth János, Kohner Zsigmond, Kunz Ferenc, Sándor Pál, dr. Schermann Adolf, dr. Szegváry László (ügyvezető alelnök) és Szécsény István. Főtitkár: Rothfeld Rikárd; pénztárnok: Elszász Rezső; főorvos dr. Szegváry László. Orvosi tanácsot is alakítottak.

MI UJSÁG?

Kállay Benjáminról nagyon kevés arckép maradt fenn; a boldogult miniszter — saját szavai szerint — mint igazi keleti ember, nem engedte,

Siklóssy László anatóriai felvétele.
PILLANATFÖLVÉTEL AZ AKADEMIAI PALOTA KAPUJÁNAN.
(Az előtérben balról gróf Apponyi Albert áll.)

A HADÜGYMINISZTERIUM KÉPVISELŐI ÉS BOSNYÁK KÜLDÖTTÉK A GYÁSZMENETBEN.

KÁLLAY BENJAMIN TEMETÉSE.

hogy arcképét lefessék, vagy lefényképezzék. Nincs is fényképe, csak fiatalabb korából, abból az időből, a mikor még nem állott Bosznia és Herzegovina kormányzatának élén. Újabb időből csak néhány pillanat-felvétel készítették róla, ezek egyikéről készült a lapunk első helyén található rajz. Ezen kívül bemutatunk még néhány pillanat-felvételt is, hogy olvasóink mennél élethibbebb láthassák az elhunyt államférfi arcvonásait, alakját.

A pápa betegsége. Két hete már, hogy XIII. Leo pápa súlyos betegségének fordulatait napról-napra nagy érdeklődéssel kíséri az egész világ. A pápa betegsége első napjaiban fölvette már a halotti szentségeket, az orvosok is lemondtak róla, két ízben operációval kellett eltávolítani a mellhártya alatt összehyúlt folyadékot, de a szívós agg szervezeten fel-fellobban az életerő s a pápa, a kit már az első napokban elveszítettnek gondolt mindenki, meg-megkönnyebbül, visszatér emlékező tehetősége s érdeklődve kérdezősködik környezetétől. A veszély azonban egyre tart, a pápa ereje folyton apad. E hó 16-án az orvosok ismét felismerték egy újabb operáció szükségét, de ennek végrehajtását attól tették függővé, ha a beteg némileg több erőhöz juthatna. A július 16-ikán kiadott orvosi jelentések a pápa állapotáról csak egyszerűen beszámolnak, de melőzik az eddig hangoztatott reménykedést.

Gennari bibornok, a ki a pápánál volt, a mikor az utolsó kenetet föladták neki s július 15-én újra látta a pápát, fájdalmas sajnálkozásának adott kifejezést, hogy a betegség mennyire megváltozott. Attól lehet tartani, mondotta Gennari, hogy a pápa haláltusa is oly hosszú és fájdalmas lesz, a minő XIV. Benedek pápa halálkésztése volt. A nagy beteg türelmetlen, a táplálkozásra is biztatni kell s hús-félét nem akar enni. Királyunk tokaji bort küldött a betegnek, a híres lourdesi forrásból is több palack vizet küldtek. Elvitték Nápolyból Szent Januárius csodaterítő mitráját is, melyet a pápa megcsókolt. Július 16-ikán a nagy beteg rövid időre elhagyta ágyát és karosszékekben pihent. Az orvosok azt hiszik, hogy a pápa csöndesen el fog szenderülni, végki-merülésben. A bibornokok nagy része már összegyűlt, vagy útban vannak Rómába. A pápaválasztásra minden előkészületet megtettek.

Negyvennyolczas honvédek a miniszterelnök-nél. A negyvennyolczas honvédek középponti bizottsága tisztelgett július 14-ikén gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök-nél. A bizottság tagjai voltak: Darbay György ezredes, Maygruber Gusztáv alezredes, Mikár Zsigmond alszázas, Mátéffy Béla főhadnagy, Fischer Kálmán báró és Bary József hadnagyok és még többen. A miniszterelnök igen szívesen fogadta az öreg honvédekét, a kiknek nevében Mikár Zsigmond előterjesztette az 1903 május 20-ikán tartott országos honvéd-gyűlés kívánásait: a községek nyugdíjának fölemelését, a temetés költségének kiutalványozását, valamint az özvegyek nyugdíjának méltányos ren-

A GYÁSZKOCSI AZ OKTOGON-TÉREN.

BOSNYÁKOK A GYÁSZMENETBEN.

dezését. A miniszterelnök megígérte, hogy tanulmányozza a kérdést s tőle telhető módon előmozdítja az öreg honvédek anyagi érdekét.

A KOSZORÚKAT VIVÓ KOCSIK A KEREPESI-ÚTON.

KÁLLAY BENJAMIN TEMETÉSE.

Bezerédj Viktor kintetése. A király dr. Bezerédj Viktor belügyminiszteri miniszteri tanácsosnak a Szent István-rend kiskeresztjét adományozta. Bezerédj Viktor 1890 óta áll a belügyminiszterium közjogi osztályának élén, egyszersmind a színházi ügyek vezetője. Mióta az intendánsi állást megszüntették a Nemzeti Színháznál és Operánál, a két országos színház közigazgatását is vezeti, teljesen szabad kezét engedve a művészeti igazgatónak.

Új színház Győrben. Balint Mihály győri polgár 240,000 koronát ajánlott föl szülővárosában. Győrről építendő új színház alapjára. Az új színház tervet nem sokára elkészülnek s remélik, hogy a győri színészet három év múlva új otthonába vonul be.

A tanári pályára oly nagy számmal készülnek, hogy a budapesti egyetem bölcsészeti karának segélygyulete figyelemztetést intéz a most érettségig tett ifjakhoz e pályán alkalmazást várók nagy számára. Még nem oly régen, az új középiskolák felállításának idejében, a tanárokat keresve-keresték és könnyen kaptak alkalmazást. Öt év alatt ennek következtében az egyetem bölcsészeti hallgatóinak száma folyton emelkedett. Az 1898—99-iki évben már 781 volt számuk, a most mult iskolai évben 1382. Tanári oklevélnek érvényesítését pedig annyian várják, hogy az állam talán tíz év alatt sem teljesítheti. Baráti szeretettel és jóakarattal ajánlja a segélyző egyület az adatokat a bölcsészeti tanfolyamra készülő számára. De hasonló a túltömörtés az egyetem jogi fakultásán is, valamint a műegyetemen. Az orvosi egyetemen azonban nincs.

*«Budapest-utca» Párisban. A párisi község-tanács mult pénteki, július 10-iki ülésében Chautard Pál ajánlatára elhatározta, hogy Páris egyik új utcájára Magyarország fővárosa nevének fogja viselni. Az eszme Bertha Sándortól származik, ki 1896-ban a millennium alkalmából a párisi magyar kolónia nevében ily értelmű kérvényt intézett a párisi község-tanács-hoz. E kérvényt Chassaingne-Goyon községi tanácsos pártólólág terjesztette a tanács elé, még a nevezett év június havában. A negyedik bizottság előadója azonban, kihez a kérvény utasított, ezt akkor nem akarta tudomásul venni. Berthát ez nem csüggesztette el s ezelőtt két évvel újabb kérvényt intézett a község-tanács-hoz ugyancsak Chassaingne-Goyon úr révén, ki most a nevezett bizottság új előadójának, Chautard úrnak, mutatta be s ügyét a legmelegebben ajánlotta. Így azután a dolog könnyen ment, de megoldást csak most nyerhetett, miután a negyedik bizottság a község-tanács nem minden ülészámban tesz indítványt az új utcaneveket illetőleg. A «Rue de Budapest» az Európa-negyedben, a «Quartier de l'Europe»-ban lesz, hol az európai

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványság+

Sáp telt testidomát a mi kelet eróporunkból, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást érkeztünk. Orvosi rend. szerint. Szigorúan becsületes. Nem szódalós. Számos kiegészítővel. Ára kartononként 2 kor. 50 fillér. Postánvalány vagy utánvétellel. Használati utasítással. Kérjén. Kiszárazt. 9771 D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königsplatzstrasse 78. Főraktár Magyarországi részére: Török József, gyógyszer. Király-u. 12.

Miként lehet szép női termetet elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló-nak. Ennélfogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényszeríthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelét fejlesztik és újra helyrehozzák, a szöveteiket erősítik, a vállak csontudorodásait elsimítják és a kebel idomainak egyáltalában diszkrét természetűt kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a tápláléknak plasztikai anyagokká való alakulását elősegítik, mely utóbbiak a melllajon megállapodnak. Az egy-

szer elért eredmény rendszerint minden különös ápolás nélkül megmarad. **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** eleve említet hatása által azonnal üdülőbb lesz az arczobor, szépebb az arcvonások és megújítja a nő egész lényét. E pilulákat mindenki beveheti; a fejlődésben levő fiatal leány ép úgy, mint a teljesen kifejlett asszony. Tehát semmi esetre sem lehetnek a legkevésbé az egészségre ártalmasak. **(Törvényesen védve.)** A körülbéli két hónapig tartó **gyógyfolyamat könnyű betartani, a megszokott ételmű, legeszközök változtatása nélkül**. Ára egy doboznak használati utasítással együtt K 6-45, utánvétellel K 6-75. (Szátküldés titoktartás mellett.) Mindazon dobozok visszautasítandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakás cím: **J. RATIE, Pharmicien, 5. Passage Verdau, Paris.** Raktár Ausztria-Magyarországi részére: Budapest, **Török József** gyógyszer. Király-u. 12.

A női szépség előérére, tökéletesítésére és fenntartására legkínálóbb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arzenoos pár nap alatt eltávolítja szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrkátt (Mitesser) és minden más bőrhibát. Kisméjű a ráncokat, redőket, himlőbuborékokat és az arcot hófehérre, simává és üdűvé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor. **Margit hógyppor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpópa** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arcvíz** 1 korona.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszert a

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. Ára 2 kor. 50 fillér. 9057

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. — Kapható minden gyógyszerüzletben.

Eddig nem létezett, pártatlan a maga nemében a „REKORD“ műintézet vállalata,

mely hazai szegényországi akadémiák művészekből alakult, a szülőnk a nagy közönségnek alkalmas nyújtani igazán művészi munkák előszerezésére. Kérjük a n. é. közönség b. pártfogását, mert ezáltal alkalmas nyújt az elnyomott művészeknek pályájuk folytatására. 9967

Jó munkáért mindenkor kezeséget vállaltunk bármely rossz fénykép után is.

Árak minden utánfizetés nélkül:

Életnagyságu krétarajzok vagy nagytások papírképpel együtt 3 kor.

Életnagyságu Pastel-festmény papírképpel együtt 6 kor.

Életnagyságu olajfestmény 10 kor.

Vidéki megrendelések utánvétellel, minden fénykép után 1 kor. csomagolási díj fizetendő.

Műterem: VII., Rottenbiller-utca 46.

SERRAVALLO

China-bora vassal.

Erősítő szer gyengék, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer.

2000-nél több orvosi vélemény. Kitűnő íz.

J. Serravallo — Trieste-Barcola.

Kapható a gyógyszerüzletben 1/2 literes üvegekben K 2.40 és 1 literes üvegekben K 4.40.

Nodsin Aranyér-balzsam.

Egyedül álló szer, mely operáció vagy égetés nélkül tökéletesen és biztonságos gyógyítja úgy a vark, valamint a nyitott aranyérket. Körülbéli kipróbálva. Teljesen ártalmatlan. Elismerőlevelek szerint százasok és százasok teljesen gyógyított. Törvényesen védve. Kapható a készítőnél:

Nagy Kálmán, gyógyszerész Nyiregyháza, továbbá **Török József** Budapest, Király-utca 12 és a többi gyógyszerüzletben is. Ára használati utasítással együtt 4 korona, bérmentes küldéssel postán 5 kor. az összeg előzetes beküldése, vagy utánvétellel ellenében. 9885

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

SCHWENK L. gyógyszerész **MEIDLING-BÉCS.**

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellékelt védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor. előzetes beküldés mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9578 **Török József** gyógyszer. Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.

Az egyedül létező valódi angol

SZÉPÍTŐSZER

a Balassa-féle valódi angol **UGORKATEJ,** mely azonnal eltávolítja minden szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrkátt (mitesser) stb. és az arcnak friss üdűséget, fiatalosodást kölcsönöz.

Egy üveg ára 2 kor., ehhez ugorka-szappan 1 kor., 9890

Főszékhely: **Balassa Kornél** gyógyszer. Temesvár. Kapható minden gyógyszerüzletben. Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerüzletben. Király-utca 12 és Andrássy-út 26.

Ne küldjük pénzünket külföldre!

Kérjen árjegyzéket **SCHÖNWALD IMRE**

órás-mester és ékszerész-röstöl **Pécs**ett, 95, ki ingyen küldi több mint 1300 rajzot tartalmazó képes árjegyzékét bárkinek és minden tőle vásárolt óráért 3 évi írásbeli jótállást vállal.

Károsodás kizárva, miután a nem tiszta tárgyakért a pénz visszaadatik.

Kettősfedélű, finom kivitelű valódi ezüst remontoir óra 12 kor. Valódi ezüst evőeszközök grammja 11 fillér. 9845

Kwizda-féle 9930 kornenburgi marha-táppor.

Életrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. A legtöbb istállóban 50 év óta használatik falánkág hiányánál, rossz emésztésnél, a tej jobbitására és a tehének tejbőségének fokozására. 1 doboznak ára K 1-40, 1/2 doboz K -70. Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerész. Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgária fejed. udv. szállító.

Kerületi gyógyszerész **Kornenburgban Bécs** mellett.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Császárfürdő BUDAPESTEN 9843

téli és nyári gyógyhely.

30. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JULIUS 26.

Ugolini festménye után.

XIII LEO PÁPA.

KIRÁLYNŐ-CRÈME

ÉS POWDER. 9827

LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ A VILÁGON. Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerésznél Zombor és **TÖRÖK J.** Budapest, Király-utca 12.